

СЕМЕНЮК Дар'я,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІМУНІТЕТ СВИДКА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Відповідно до ч. 1 ст. 69 ЦПК свідком є особа, якій можуть бути відомі будь-які відомості про обставини, що мають значення для розгляду та вирішення справи. [1]

Особливим елементом процесуального статусу свідка є його імунітет. Імунітет свідка - це важлива частина процесуального статусу особи у цивільному процесі. Він є матеріально-процесуальним привілеєм, який поширюється на осіб які є або можуть бути свідками.

Стаття 70 ЦПК України регламентує перелік осіб, які не можуть бути допитані як свідки. Вона так само наділяє цих осіб правом відмовитися від надання свідчень у зв'язку з наявністю родинних зв'язків або наявністю службового становища.

Імунітетом свідка є право особи, відмовитися від надання свідчень через наявність родинних зв'язків або наявності особливого службового становища. Залежно від характеру волевиявлення можна виділити абсолютний та відносний імунітет. Перший включає право свідка відмовитися від надання свідчень, у зв'язку із законодавчою заборонаю допитувати особу, яка має статус свідка (наприклад, відомості отримані у зв'язку із своєю професійною діяльністю, а саме: журналісти, професійні судді, осіб щодо яких застосовані заходи безпеки). Другий включає право особи, яка є свідком, відмовитися від надання свідчень, у передбаченому законом порядку (наприклад, адвокати щодо відомостей що становлять адвокатську таємницю, священнослужителі про відомості отримані на сповіді, захисник, представник потерпілого, медичні представники). [2, с.83]

Імунітет свідка поділяється на повний та частковий. Повний має на увазі, що свідок може відмовитися повністю від надання свідчень, а частковий – відмова від питань, які становлять таємницю.

Особливу увагу хотілося б приділити родинному імунітету та його

проблематиці, а також імунітету дипломатичних агентів та консульських службовців. На підставі спорідненого імунітету можуть відмовитися від дачі показань такі особи: чоловік проти дружини; усиновлені діти проти батьків; усинолювачі; батьки; усиновлювачі проти дітей, у тому числі усиновлених; брати, сестри один проти одного; дідусь, бабуся проти онуків та онуки проти дідуся, бабусі.

У цьому правилі є винятки: особи які проживають разом, але не перебувають в офіційному шлюбі повинні давати свідчення без відмовлення. [3, с.58]

Важливим питанням є: чи поширюється імунітет свідків дипломатичних агентів на членів їх сімей. З погляду законодавства, так поширюється, але є певні умови, дії даного імунітету.

По-перше, спільне проживання дипломата та його сім'ї. Ця умова гарантується ст. 37 Гаванської Конвенції про дипломатичних чиновників, де йдеться про членів сімейств, що мешкають разом. І, по-друге, члени сім'ї не повинні бути громадянами держави перебування. Можна дійти невтішного висновку, що імунітет свідка поширюється на дипломатичного агента і його сім'ю, при дотримання вищезазначених умов. [4, с.92]

Неодмінно, імунітет свідка має свої особливості, до яких належить особливий ступінь захищеності даної особи при виконанні службових повноважень. Розглянувши правове ставлення імунітету свідків, можна сказати, що він відноситься до категорії юридичних переваг і є важливою її складовою.

Отже підводячи вищевказане, можна зробити висновок що, незважаючи на законодавче регулювання в галузі реалізації імунітету свідка, все ж таки зберігається певна проблематика, що стосується окремих видів імунітету свідків у цивільно-процесуальному праві України. Імунітет свідка створює захист перед судом, дає привілеї перед свідченнями, зацікавлених свідків. Але як показує практика, часто права імунітету свідків порушуються, через незнання фігурантом своїх прав.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: станом на 5 серпня 2021 р. Верховна Рада України, 2004 рік, ст.492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (Дата звернення: 29.10.2021)
2. Тертишніков В. І. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар. Харків. 2009., С. 608.
3. Феннич В. П. Цивільний процес : Конспект лекцій. Навчальний посібник., Ужгород: Видавництво Закарпатського державного університету, 2005., Частина 1., С.130.
4. Новікова Н. А. Поняття та ознаки свідка в цивільному процесі: право і суспільство. Харків. 2016., С. 48.